Vzpomínka na Ludmilu Marvanovou (22. 2. 1931 – 16. 1. 2024)

Memories of Ludmila Marvanová (22 Feb 1931 – 16 Jan 2024)

Monika Laichmanová

Česká sbírka mikroorganismů, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita, Kamenice 5, 625 00 Brno; monikadr@sci.muni.cz

Ludmila Marvanová při příležitosti oslavy svých 90. narozenin v České sbírce mikroorganismů. Foto Sylva Koudelková.

V lednu letošního roku nás ve věku nedožitých 93 let opustila RNDr. Ludmila Marvanová, CSc., která svou vědeckou prací významně ovlivnila několik generací mykologů u nás i v zahraničí.

Ludmila započala svou cestu vědeckého poznání na Přírodovědecké fakultě Univerzity J. E. Purkyně v Brně. Zde se během svých studií zaměřila na fytopatologii, a to především na studium houbových chorob révy vinné. Později přešla do Prahy na Univerzitu Karlovu, kde dokončila svá studia a začala pracovat v Biologickém ústavu ČSAV. Fytopatologii se věnovala do roku 1965, kdy zahájila novou fázi své vědecké kariéry v České sbírce mikroorganismů Masarykovy univerzity v Brně. Zde založila sbírku mikroskopických hub, která je stále udržována a rozšiřována o nové kmeny. Vedle kurátorské činnosti se intenzivně věnovala taxonomii a servisní identifikaci mikroskopických hub a aktivně se zapojovala do výzkumných projektů. Postupem času se ve své práci specializovala na taxonomii vodních hyfomycetů, hub osídlujících rostlinný opad ve vodních ekosystémech. Zájem o studium těchto hub u ní podnítil její manžel, uznávaný algolog Petr Marvan (1929–2022), když ve svých vzorcích opakovaně nacházel spory hub. Ludmilu uchvátila unikátní morfologie konidií vodních hyfomycetů a tato skupina hub se stala její celoživotní vášní. Byla první, kdo se u nás taxonomii vodních hyfomycetů věnoval, a díky svému vědeckému zápalu a pracovitosti se brzy stala přední, mezinárodně uznávanou odbornicí po boku Enriqua Descalse, Cecila Terence Ingolda (1905–2010) a Johna Webstera (1925–2014). Její význam v oboru mykologie dokládá i plánovaný program letošního 12th International Mycological Congress (IMA12) v Maastrichtu, který zahrnuje sympozium věnované Ludmile Marvanové a vodním hyfomycetům.

Její práce přinesla řadu nových poznatků o biodiverzitě a fylogenezi této skupiny mikroskopických hub a o jejich významu v ekosystémech vodních toků. V rámci svých výzkumných aktivit založila sbírku vodních hyfomycetů, kterou systematicky rozšiřovala o unikátní kmeny získané ze svých sběrů, i díky spolupráci se zahraničními mykology. Tato svého druhu jedinečná sbírka obsahuje přibližně tisíc izolátů a zahrnuje mimo jiné i 29 nových rodů a 71 nových druhů, které Ludmila popsala sama nebo ve spolupráci se svými kolegy. Tyto kultury představují unikátní materiál pro další taxonomické studie vodních hyfomycetů. S její vědeckou prací a publikační činností jsme se mohli detailně seznamovat prostřednictvím článků uveřejněných v České mykologii, Czech Mycology a Mykologických listech při příležitostech jejích životních jubileí. Své poslední kulaté jubileum, 90. narozeniny, oslavila Ludmila v době covidové pandemie, kdy byla navzdory svému vysokému věku stále vědecky aktivní.

Ludmila však nezůstávala jen ve své laboratoři. Její vášeň pro vědu a touha sdílet své znalosti ji vedly k cestování po celém světě. Přednášela na konferencích a sympoziích, spolupracovala s odborníky z řady zemí a předávala své zkušenosti dalším generacím mykologů. Její práce jí vynesla členství v mezinárodních vědeckých organizacích (British Mycological Society, Mycological Society of Japan, Mycological Society of America). V České republice byla čestnou členkou České

vědecké společnosti pro mykologii a zároveň zastávala pozici v redakční radě časopisu Czech Mycology. Pro Ludmilu nebyla práce a oddanost vědě pouze profesionální povinností. Byl to zároveň její způsob života, který dokázala úspěšně skloubit se svým osobním a rodinným životem. A ten měla jako vícenásobná babička i prababička také velmi bohatý.

Pro mě osobně však nebyla Lída jen velkým vědeckým vzorem. Byla také skvělou kolegyní, která svou výjimečnost nestavěla na odiv. Naopak projevovala pozoruhodnou skromnost, laskavost a pokoru a byla vždy ochotná jiným naslouchat, poradit či pomoci. Mám ráda citát Jana Wericha: „Když už člověk jednou je, tak má koukat, aby byl. A když kouká, aby byl, a je, tak má být to, co je...“ Lídě se podařilo tato slova bezezbytku naplnit. Nevím, zda si Lída našla mykologii, nebo si mykologie našla Lídu. Bezpochyby to ale bylo silné a plodné partnerství, díky kterému Lída zanechala nesmazatelnou stopu ve světě mykologie i ve vzpomínkách všech, kteří měli to štěstí ji osobně poznat.